

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IX. An præsentia futurorum contingentium in æternitate necessario
requiratur, & Deus habeat certam & infallibilem de illis scientiam;
subindeq[ue] si in decreto tantùm illa præsciret, certò & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ARTICVLVS IX.

An presentia futurorum contingentium in aeternitate necessario requiratur, ut Deus habeat certam & infallibilem de illis scientiam; subindeque si in decreto tantum illa praesciret, certo & infallibiliter eacognosceret?

Salmanticenses hinc disp. 8. dub. 4. asserunt, realem & physicam futurorum contingentium in aeternitate praesentiam, ad eod necessariam esse, ut sine illa, neque conceptus intuitionis & invariabilitatis, nec ratio certitudinis & infallibilitatis in divina scientia salvari possint. Contra vero Joannes a S. Thoma, pluresque alii ex nostris Thomistis, docent talem praesentiam non esse necessariam ad certitudinem divinae cognitionis, sed tantum ad ejus invariabilitatem & intuitionem. Unde consequenter asserunt, quod licet Deus per impossibile futura contingentia solum in suo decreto, non vero in praesentia suae aeternitatis, cognosceret, nihilominus certam & infallibilem de illis scientiam haberet.

§. I.

Quibusdam praemissis, vera sententia triplici conclusionem declaratur.

288 Notandum primò: aeternitatem divinam posse dupliciter considerari: nempe quatenus se tenet ex parte divini decreti, tanquam ejus mensura propria, & adequata; & prout se tenet ex parte futurorum contingentium, ad qua ratione suae infinitatis virtualiter se extendit; & quae sine suo vastissimo & infinito complectitur, & comprehendit, ut articulo 7. fusè expendimus. Quando ergo quaeritur, an aeternitas divina sit necessaria ad fundandam in Deo certam & infallibilem futurorum notitiam, hoc intelligi potest, vel de aeternitate quatenus se tenet ex parte decreti, tanquam ejus mensura; vel prout se tenet ex parte futurorum, ad qua ratione suae infinitatis, virtualiter se extendit. Unde in primis quaeri potest, an si decretum divinum non mensuraretur aeternitate, sed tempore, vel aeo, esset medium in quo Deus certo & infallibiliter futura contingentia cognosceret? Secundò an supposito quòd divinum decretum aeternitate mensuraretur, si tamen futura contingentia illi realiter non coëxisterent (quod tamen repugnare constat ex supra dictis) an tunc Deus in tali decreto, aeternitate mensurato, futura contingentia certo cognosceret?

289 Notandum secundò: futura contingentia & libera dupliciter posse considerari. Primò per ordinem ad causas proximas & contingentes in quibus continentur, v. g. floritio arboris, per ordinem ad virtutem generativam plantae; disputatio Petri, per ordinem ad ejus voluntatem. Secundò futura contingentia & libera possunt considerari per ordinem ad causam primam, omnino immutabilem & indefectibilem, & per ordinem ad voluntatem divinam, qua median- te decreto, est prisca causa futuritionis rerum. His praemissis.

Dico primò: aeternitatem, quatenus se tenet ex parte divini decreti, illud quae mensurat, esse

A necessariam ad fundandam in Deo certam & infallibilem futurorum contingentium scientiam.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Ualquod medium fundare possit certam & infallibilem notitiam alicujus effectus, debet esse omnino invariabile, & indefectibile; sicut ut ex aliquo principio deduci possit conclusio demonstrativa, illud debet esse omnino infallibile, & immutabile; At si divinum decretum non mensuraretur aeternitate, sed tempore, vel aeo, non esset omnino immutabile, & indefectibile, cum aevum, & aempus, omnisque mensura aeternitate inferior, mutabilis sit, & defectibilis, saltem de potentia Dei absoluta: Ergo si divinum decretum non esset aeternitate mensuratum, non posset fundare certam & infallibilem futurorum contingentium scientiam.

Confirmatur & magis declaratur haec ratio. Si divinum decretum non esset aeternitate mensuratum, sed alia mensura, ab intinseco, vel extrinseco defectibili, & mutabili, antequam futura contingentia in propria mensura & duratione existerent, Deus non posset certo scire, an peristeret in suo decreto, usque ad illam durationem, an vero loco illius, oppositum decretum haberet; si quidem decretum illud, & ejus mensura, essent defectibilia; & sicut possent peristerere, ita etiam possent non peristerere usque ad praedictam durationem. Ergo quamvis decretum divinum sit omnipotens, & infinita virtute ac efficaciam polleat, si tamen non esset aeternum, nec aeternitate, sed aeo, vel tempore mensuraretur, certam & infallibilem futurorum contingentium notitiam fundare non posset.

Dico secundò: Respectivè ad causas contingentes, nulla potest esse ratio certitudinis cognitionis divinae, respectu futurorum contingentium, nisi illorum praesentia in aeternitate.

Probatur primò ex D. Thoma hic art. 14. ubi sic habet: *Contingens aliquid potest dupliciter considerari: uno modo in seipso, secundum quod jam in actu est; & sic non consideratur ut futurum, sed ut praesens; neque ad utrumlibet contingens, sed determinatum ad unum; & propter hoc sic infallibiliter potest subdici certae cognitioni. Alio modo potest considerari contingens, ut est in sua causa, & sic consideratur ut futurum, & nondum determinatum ad unum, quia causa contingens se habet ad opposita; & sic contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni. Quibus verbis, nostram conclusionem & docuit & probavit.*

Probatur secundò: Causa contingens, secundum se inspecta, est indifferens ad esse & non esse effectus quem continet: At in medio indifferenti nequit determinatum aliquid cognosci, ut supra contra Molinam ostendimus: Ergo solum potest terminare certam cognitionem, ut actu extra causas existit. Sed ab aeterno non existit extra causas in propria duratione, bene tamen in aeternitate; quatenus ipsa, ratione suae infinitatis, ad illam durationem & differentiam temporis, in qua aliquando extra causas debet existeri, se extendit, ut supra declaratum est. Ergo respectivè ad causas contingentes, nulla potest esse ratio certitudinis cognitionis divinae, respectu futurorum contingentium, nisi illorum praesentia in aeternitate. Videri potest Sanctus Thomas 1. Periherm. lect. 13. & in 1. dist. 38. quaest. 1. art. 5. quaest. 2. de verit. art. 12 & quaest. 12. art. 10. necnon 3. contra Gent. cap. 67. & 2. 2. quaest. 171. art. 6.

Dico tertio, Præsentiam futurorum in æternitate, non esse unicum medium in quo Deus illa certò & infallibiliter possit cognoscere: quare licet per impossibile, in æternitate Deo realiter non coexistèrent; ea tamen in suo decreto efficiaci, æterno, & immutabili, certò cognosceret.

294 Probatur primò ex S. Thom. hic art. 13. in corp. ubi sic ait: *Omnia que sunt in tempore, sunt Deo ab æterno præsentia, non solum à ratione, quâ habet rationes rerum apud se præsentis (ut quidam dicunt) sed quia ejus intuitus ferunt ab æterno super omnia, prout sunt in sua præsentia. Sentit ergo Sanctus Doctor, rationem certitudinis cognitionis divinæ posse desumi ex ideis divinis, ut habent adjunctum decretum: quas, ut dicit Cæcilius, intelligit per objectivas rationes rerum.*

295 Confirmatur ex eodem S. Doctore quæst. 3. de vent. art. 6. ubi docet omnia à divino intellectu cognosci in ideis: cum hoc tamen discrimine, quod idea respectu possibilitatis, est sola divina essentia, ut imitabilis à creaturis: respectu autem illorum que sunt, erunt, vel fuerunt, certò cognosci ab intellectu divino, ratione idearum, superaddito tamen decreto.

296 Probatur secundò ratione ex his locis desumpta. Medium infallibiliter connexum cum aliqua re, est sufficiens ratio infallibilis cognitionis illius: At decretum efficax divinæ voluntatis, indelictibile, & æternitate mensuratum, infallibiliter cum futuritione contingentium connectitur: Ergo ratione illius futura contingentia possunt certò cognosci; & consequenter physica illorum præsentia in æternitate, non est unicum & solum medium, in quo Deus certò & infallibiliter ea possit cognoscere.

297 Confirmatur: Futura contingentia & libera, possunt certò cognosci in causis secundis prædeterminatis, ut supra ostensum est: Ergo à fortiori possunt certò prædicti in ipso divino decreto prædeterminante, à quo præmotio physica, & gratia efficax desumunt totam suam vim, & efficaciam, ac certitudinem, & infallibilitatem.

298 Confirmatur amplius: Contingentia conditionata, quorum conditio nunquam purificabitur, v.g. conversio Tyrionum, si Christus apud illos prædicasset, certò cognoscuntur à Deo, ratione decreti conditionati, in quo fundatur illorum præsentia, ut disputatione sequenti ostendemus: Sed illa futura non sunt realiter præsentia in æternitate; utpote nunquam exitura in aliqua differentia temporis, ad quam æternitas, ratione suæ infinitatis, possit virtualiter se extendere: Ergo ad certam & infallibilem cognitionem futurorum contingentium, non requiritur necessarîo physica eorum præsentia in æternitate, sed possunt in decreto efficaci divinæ voluntatis, absoluto, vel conditionato, certò & infallibiliter cognosci.

§. II.

Solvuntur objectiones.

299 Obijcies primò: D. Thomas 1. contra Gentes cap. 67. docet quod ut contingens subdatur certæ cognitioni, requiritur ut habeat esse determinatum, & non possit non esse; si enim posset non esse, posset etiam falli cognitio: unde cum contingens ut futurum, & ut contentum in suis causis, possit non esse, tunc infert D. Thomas, illud non posse certò cognosci ut futurum, subindeque ut terminet certam & infallibilem

Tom. I.

A scientiam, debere cognosci in seipso, prout est præsens in mensura æternitatis. Eandem doctrinam tradit hic art. 13. & in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 5. & de verit. quæst. 2. art. 12.

300 Respondeo primò, D. Thomam in hoc loco non considerare futura contingentia, per ordinem ad causam primam, in qua, ratione decreti efficaci & immutabili, certò & infallibiliter continentur; sed solum respectivè ad causas secundas contingentes & mutabiles, & prout abstrahunt à divino decreto, eas determinante & applicante ad agendum; sub qua ratione non possunt esse medium, in quo Deus futura contingentia certò cognoscat; ac proinde, respectivè ad illas, nulla potest esse ratio certitudinis cognitionis divinæ, respectu futurorum, nisi præsentia illorum in æternitate, ut in prima conclusione declaravimus.

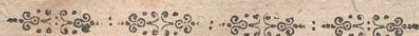
301 Secundo responderi potest, D. Thomam in his locis solum velle demonstrare, quod scientia Dei respectu futurorum contingentium, non esset omnibus modis certa & infallibilis, si non terminaretur ad illa, ut sibi præsentia, & coexistens in æternitate; quia licet futura contingentia, prout subsistant absoluto & efficaci decreto divinæ voluntatis, habeant certam & infallibilem futuritionem, ratione cujus possunt terminare certam notitiam; quando tamen considerantur ut præsentia in mensura æternitatis, peculiarem habent certitudinem, ratione talis præsentia, quam non habent à decreto; ex illa enim contrahunt necessitatem quandam essendi, non absolutam & antecedentem, quæ libertati opponitur; sed hypotheticam & consequentem, quæ illi non contrariatur; nam ut communiter dicitur, *omne quod est, quando est, necesse est esse.* Unde talis præsentia tribuit futuris contingentibus modum quandam certitudinis & infallibilitatis, quem non habent à decreto, & facit ut scientia visionis sit certa & infallibilis; non solum ratione mediæ in quo fundatur, sed etiam ratione objecti ad quod terminatur, quod quando videtur ut præsens, est aliquo modo certius, quam dum cognoscitur ut futurum, & ut determinatum in causa prima, ratione decreti efficaci & absoluti.

302 Obijcies secundò contra eandem conclusionem. Præsentia physica futurorum in æternitate, necessaria est ut cognitio divina ad illa terminata, sit omnino invariabilis, & immutabilis ex parte objecti: Ergo etiam requiritur, ut illa sit omnino certa & infallibilis. Antecedens constat ex dictis articulo præcedenti, conclusione primâ. Consequentia verò probatur. Non potest stare omnimoda certitudo divinæ cognitionis, si illa sit mutabilis & variabilis ex parte objecti: Ergo si invariabilis cognitionis divinæ, sine reali futurorum in æternitate præsentia, subsistere nequeat, non potest etiam sine illa stare ejus infallibilitas & certitudo.

303 Respondeo concessio, Antecedente, negando Consequentiam. Ad cujus probationem dicendum est, quod stante variabilitate divinæ scientiæ ex parte objecti, potest nihilominus subsistere ejus infallibilitas & certitudo; ut constat in assensu fidei, & in cognitione prophetica, quæ licet variabilis sit, & mutabilis ex parte objecti, quod transire potest de futuro in præsens, & de præsentia in præteritum; habet tamen omnimodam certitudinem & infallibilitatem, ratione mediæ in quo fundatur, divinæ scilicet revelationis,

M m 2 his,

nis, quæ est veluti quædam impressio, & participatio certitudinis divinæ scientiæ; juxta illud quod docet Tertullianus supra relatus, Deum scilicet, tot habere testes suæ præscientiæ, quot fecit Prophetas. Unde quamvis invariabilitas cognitionis divinæ, respectu futurorum, sine illorum præsentia in æternitate subsistere nequeat, non licet inde colligere, eam etiam desiderari ex parte certitudinis & infallibilitatis; ita quod eâ seclusâ, futura contingentia in decreto absoluto & efficaci non possint certo cognosci.

DISPUTATIO V.

De scientia conditionatorum.

EGimus huc usque de futurorum absolutorum notitia, nunc de conditionatorum scientia disputandum est: sed quia alia est futurorum conditionatorum scientia, quæ à Thomistis in Deo admittitur, alia quæ à Molina & aliis Recentioribus ipsi assignitur: illa enim fundatur in decretis conditionatis, eaque supponit: ista est independens à decreto, eoque anterior, vocatur quæ à Recentioribus scientia media; ideo de utraque hinc agendum est, & prima in hac disputatione stabilienda est, secunda verò in sequenti rejicienda, ac explodenda.

ARTICVLVS I.

An Deus habeat certam, vel solum conjecturalem, futurorum conditionatorum notitiam?

CURIEL libro 1. controversiarum, controu. 7. Corneio hic art. 13. disp. 3. dubio 2. & Claudius Typhanius, novissimus Societatis scriptor, libro de ordine, deque priori & posteriori, cap. 25. docent futura contingentia conditionata, non cognosci à Deo certo, sed tantum conjecturaliter. Pro eadem sententia citant communiter Recentiores aliquos ex Thomistis, ut Cabreram, Ledesman, & Zumel; sed immeritò: quamvis enim illi videantur recedere aliquo modo à communi sententia, & quam Deo concedunt alii Thomistæ, negare certam futurorum conditionatorum notitiam; tamen si attentè legantur, & inquiretur quo sensu locuti sint, manifestè patebit illos ab aliis non dissentire, sed tantum velle, futura conditionata per ordinem ad causas liberas & contingentes in quibus continentur, & ex villationis, seu connexionis antecedentis cum consequenti, non fundare certam & infallibilem cognoscibilitatem, sed conjecturalem tantum & probabilem; at non negare certam illorum notitiam haberi aliunde à causa extrinseca, nempe decretis conditionatis, quæ non admittunt circum omnium possibilem combinationes, sed tantum circa illas quarum mentio fit in Scriptura, & quæ ad hujus universi gubernationem necessaria sunt.

Addunt præterea, si decreta de his conditionatis constituantur, ea non cognosci conditionatè, sed absolutè, quia videntur in decreto præsentè, & cognitio merè da est ex medio per quod fit, unde censent hujusmodi cognitionem habere rationem visionis. Non ergo immeritò conque- ritur Joannes à S. Thoma contra Herice, Alarcon, & alios Recentiores, qui gloriantur Tho-

mistas, suis argumentis, invitos & reluctantes tandem coactos fuisse concedere Deo futurorum conditionatorum notitiam; nam revera Thomistæ quorum verba referuntur, non alio sensu locuti sunt, quam quo illos sumus interpretati, unde illorum Recentiorum triumphos, quos tantâ verborum pompâ decantant, leve-ssimorum sonitus, & inanes umbras, meritò prædictus Author appellat. His præmissis sit.

§. I.

Statuitur esse in Deo certam futurorum conditionatorum notitiam.

Dico igitur: Deum futura conditionata certo cognoscere.

Probatur primò ex Scriptura, in qua futura conditionata sæpè à Deo revelantur, & annuntiantur, tanquam futura: ut constat ex primi Regum 23. ubi David cum fugisset Ceilam, consuluit Dominum, Si iradent me viri Ceila, & viros qui pecum sunt in manu Saul? Et dixit Dominus: tradent. Item 3. Regum 11. Non ingredimini ad eas (scilicet filias Gentium) neque de illis ingredietur ad vestras: certissime enim avertent corda vestra, ut sequamini Deos earum. Et in novo Testamento habetur illud celebre testimonium Matthæi 11. Si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ in vobis factæ sunt, olim in cinere, & cilicio penitentiam egissent. Quibus in locis tria prænantantur futura conditionata: scilicet traditio David in manus Saul, si maneret in Ceila; seductio, & averio cordis, si filii Israël connubia ducerent cum alienigenis eis vicinis; & conversio Tyriorum, ac Sydoniorum, si Christus apud illos prædicasset Evangelium, & fecisset signa quæ fecit apud Judæos. Licet enim secundum fuerit absolutum, respectu Salomonis verbi gratiâ, qui cum mulieribus alienigenis ardentissimo amore copulatus est, & ita (ut ait facer textus) cum jam esset fenex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequeretur deos alienos: attamen respectu sanctorum multorum, qui cum eisdem copulati non sunt, habuit rationem futuri contingentis conditionatè. Ergo certa futurorum conditionatorum notitia, Deo denegari non debet.

Respondent Curiel & Typhanius, hæc dici tantum per exaggerationem humanam, vel secundum probabilem tantum cognitionem, quam Deus habebat de hujusmodi futuris, attendendo ad inclinationem causarum secundarum, quæ positæ illis conditionibus, de se magis erant inclinatæ ad illos effectus, quam ad oppositos. Quæ responsio videtur habere aliquod fundamentum in Scriptura; quæ post verba Matthæi 11. jam relata, Si in Tyro, & Sydone &c. addit, Si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè mansissent usque ad hanc diem. Particula enim, fortè, solam probabilitatem, & conjecturam; non autem infallibilitatem, & certitudinem denotare videtur.

Sed hæc responsio multipliciter impugnari potest. Primò ex verbis Scripturæ 3. Regum 11. jam relatis, in quibus seductio, & averio cordis filiorum Israël, si ad alienigenas ingredierentur, ut certissima prænantantur; dicit enim Scriptura Certissime avertent corda vestra. Quæ particula, certissime, omnimodam certitudinem, & infallibilitatem, & non solam probabilitatem, & conjecturam significat.

Secun-